

kinn

LaJéte

Ett skulpturprojekt

Förlagan, en ca 70 cm hög
papier-machéskulptur.

Min gode vän och mecenat fick se en mindre skulptur jag gjort i papier-maché och undrade om jag inte kunde göra om den i naturlig storlek och i ett mer beständigt material. Eftersom jag är den som aldrig säger nej, bestämdes sålunda projektet. Här ska jag presentera ett referat av arbetet.

Stommen

Papier-maché är ett alldeles utmärkt material, både att forma till egna fullödiga verk, med oändliga variationsmöjligheter, eller som underlag att lägga andra material på. Jag valde det sistnämnda, att bygga en stabil stomme av kycklingnät och pappersmassa av tidningspapper och lim.

En av de få nackdelarna med papier-maché, är att det tar tid på sig att torka, särskilt då man lägger tjockare lager. Men det går utmärkt att skynda på genom att placera ut fläktar på strategiska ställen, så att man får en god luftväxling kring den våta massan. En annan nackdel är tyngden på det våta materialet. Det gäller att ha en stadig stomme att bygga på.

Att mäta upp och beräkna de rätta proportionerna, var ett smått nervöst skede i processen. Det skulle ju bli likt förlagan och det är krångligare att ändra fel ju längre arbetet framskrider – även om det går.

När vår- och försommarsolen gav fina soliga torkdagar och jag kunde rulla ut min modelleringsvagn utanför garaget/studion, avancerade arbetet fortare.

Jag kunde lägga på tjockare volymer papier-maché. Det var heller inte så illa att kunna stå ute i fågelsången och bisurret och hålla på med favoritsyslan.

En stålrörsarmatur för armarna monterad. När pappersmassan torkat sitter allt stadigt och fast. Då ett projekt är så här i sin linda ska man inte förfasas alltför mycket över hur det ser ut. Det blir bra! Åtminstone intalade jag mig det.

Lermodellering

För att kunna modellera detaljer och få en hård slät yta, bestämde jag mig för att använda den lufttorkande lera DAS. Den är lätt att arbeta med och torkar snabbt om man inte håller den fuktig.

DAS, självtorkande lera från www.kinn.com

Leran fäster bra på papier-maché och även på redan torr lera, om man sprayar på vatten och fuktar ytan först. Man kan alltså utan vidare kan ta pauser, kortare eller längre, och sedan fortsätta.

Såväl papier-maché- som lermodelleringsstadiet är skeden då man kan ställas på mentalt prov som skulptör. Det hela ser förfärligt ut och det gäller att behålla lugnet och visionen av det fjärran hägrande resultatet i sitt sinne.

Det gick åt några paket DAS men jag var ändå nöjd med det valet. Det är ett fantastiskt material som låter sig lagas, ändras och retuscheras i oändlighet. Att putsa fram en behaglig yta är lätt med olika grader av slippapper.

Händerna modellerade jag löst för sig eftersom det är lättare att vrida på små saker än att krångla sig själv runt stora. Det var också med tanke på utsattheten för de ömtåliga fingrarna. Till slut var det ändå dags att sätta dem på plats och att forma handlederna.

Gjutformen

En silikonform var det givna alternativet. Likaså yttre stödform av gips. Men med den spretighet som min figur besitter var det inte så lätt att tänka ut formdelningen. Man måste alltid vara säker på att man får loss formdelarna från originalet

När jag hittat de som jag bedömde bästa delnings ställena började jag modellera vallar kring originalfiguren. Dessa gjorde jag av Plaxtin. Det är viktigt att släta ut det plan som vetter mot silikonet, för att få så bra formskarvar som möjligt. Både figuren och delningsvallen penslades rikligt med vaselin.

Efter att ha kollat och dubbelkollat min planering, var det så dags för första formdelens första silikonlager. RTV silikon 181 är en synnerligen elastisk och stark silikon som tål en hel del påfrestningar. I omgångar växte ett 0,5 - 1 cm tjockt lager fram. Med tixotrop-medel inblandat blev silikonet liggande kvar där det skulle.

(Hålet i modellens bakhuvud är infästningen för den kommande, löstagbara hästsvansen.)

"Gipskappan" utanpå silikonformen gjorde jag genom att använda både gipsbindor och lös gips. På utsatta ställen armerade jag gipsen med blånor. Nacken var till exempel ett sånt svagt ställe som jag ansåg behövde förstärkas.

Vallen av plaxtin kunde gott ha varit bredare. Det märkte jag då det började bli trångt på "brättet". Men det var så dags att ändra på det. Överhuvudtaget borde jag ha gjort gipskappan kraftigare.

Fyra formdelar blev det. Två större sammanhängande delar, fram och baksida och två halvor till respektive vänster och höger ben.

Avformning och gjutning

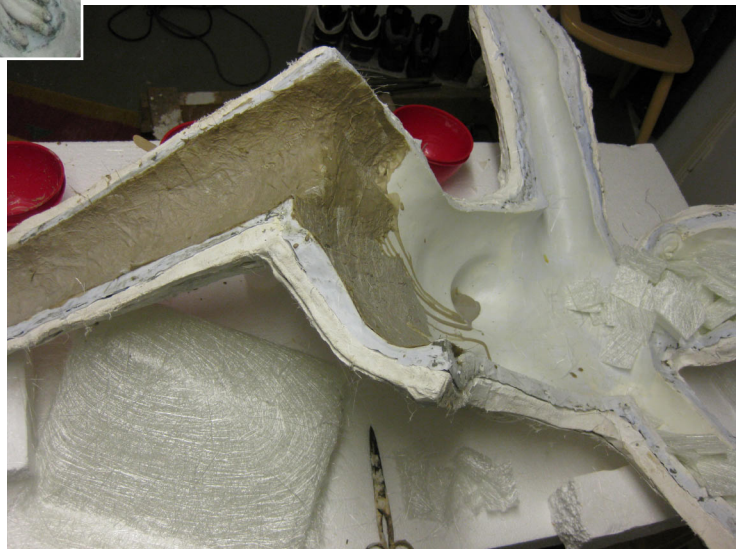

När väl alla formdelarna var färdiga och jag lyckats få loss originalet – det krävdes en del lirande innan stussen till slut släppte, låg de öppna för nästa etapp.

Jag hade efter mödosamt funderande kommit fram till att materialet till avgjutningen skulle bli Plasticréte – ett förnämligt material som skulle visa sig perfekt för mitt syfte. Att produkten är både gift- och luktfri, är bara en av fördelarna. Den är lätt att blanda till och härdar på rimlig tid, vilket är en välsignelse då man jobbar med lite större ytor

Genom att varva Plasticrét i lagom tjock blandning med förklippta bitar av glasfiber, växte ett "skal" förhållandevis snabbt fram på formdelarnas insidor. Att ha en arsenal av röda skålar från Kinn och en ask träspatlar var bekvämt. Det var bara att gå vidare med en ny blandning direkt då en skål var slut. När alla skålar var använda, var det dags att "diska". Och att ta paus.

För bekvämlighets skull jobbade jag med latexhandskar, men annars är plasticréte lätt att tvätta av med vatten, om man gör det innan det härdat.

Sammanfogningen

Alla delar har tillräcklig tjocklek – dags att sätta ihop allt. Genom att slipa ner alla kanter till silikonformens nivå, det gick utmärkt med lite försiktighet eftersom silikon inte låter sig slipas av så lätt, fick jag en tämligen exakt passning mellan delarna efter att ha lyft dem ur formdelarna.

Jag fogade samman bendelarna (med Plasticréte som lim) och allt såg bra ut, ända till torson. Där började misspassningen. Rejält!

Vid ett tillfälle under arbetet med formarna, råkare en av de stora delarna tippa i golvet. Detta ville jag egentligen inte berätta om, men jag är tvungen för att förklara den våldsamma distortion som skulle ge mig förfärligt mycket extraarbete. Skadorna på formen verkade inte större än att de gick lätt att laga. Men vad som senare visade sig var att formen hade blivit ordentligt skev.

Eftersom Plasticréte inte har någon större svikt eller töjbarhet, gick det inte att böja delarna rätt. Det enda som återstod att göra var att börja skära.

Som en skräddare, körsnär eller rent av thoraxkirurg? Det här var en pärs vill jag lova. Projektet som redan från början byggte på min oerfarna vilja, balanserade mellan att lyckas och att göra totalfiasko. Men det senare var inget alternativ.

Nu jobbade jag i full panik med en rad "operationer". Men har man en bakgrund som förpackningskonstruktör har man väl lite känsla även för den här geometrin också. Det såg faktiskt ut som om jag skulle kunna få ihop styckena på rätt sätt.

Plasticréten stod mig också bi, detta förnämliga resin som är så tacksamt att arbeta med: som gjutmassa, som lim eller som spackel. Det är bara att variera komponenterna till önskad konsistens.

De kvinnligt släta formerna blev alltmer ersatta av en våldsam kopparrighet, men att slipa och putsa tillbaka lenheten såg jag inte som något skrämmande bekymmer. Materialet är lätt att slipa och bearbeta även efter härdning.

Sammanfogningen fortsätter

Händerna valde jag att arbeta separat. Man ska ju komma åt runt om utan besvär och dessutom är det utsatta och lite mer ömtåliga delar.

Hela figuren var förstås ihållig och för att ge konstruktionen extra styrka men ändå behålla en viss lätthet, valde jag att fylla allt med Hårt Polyuretanskum. Polyskummet expanderar 10-15 gånger i rumstemperatur så det gick bara åt lite drygt 2 kg. Vissa partier kunde nås innan jag fogade samman delarna, andra fick "påfyllningshål" för Polyskummet. Borrhålarna var inte svåra att "spackla" igen.

Röran är total. Jag har flyttat mig mellan garaget och det varmare "mellanrummet", allt efter vilka procedurer jag hållit på med.

De röda skålarna från Kinn.com är en välsignelse. Genom att de är så mjuka, är det lätt att klämma lite på dem för att få loss resinresterna. Dessa och träspat-larna att blanda med har jag svårt att vara utan.

Att ha en rejäl sopsäck tillhands är också något att uppskatta. Jag investerade i en säckhållare på hjul – något jag inte ångrat. Det blir en del överskott och skräp i den här verksamheten.

Till slut...

Det var mycket som skulle slipas, retuscheras och putsat, men så småningom började allt likna något igen. Hästsvansen blev också gjuten och färdig... sen var det ju sockeln.

Min granne har skog och traktorer, en bra kombination ur mitt betraktande. Tillsammans åkte vi ut i ett fruset vinterlandskap (ja, det har hunnit bli vinter igen) och hittade en fallen ekstam, som vi fraktade hem. En annan granne äger en speciell sågänläggning som klarar att klyva en ekstock. Även på snedden – för det var så jag ville ha det. Det har sina klara fördelar att bo i Småland!

Hemma i garaget fick stocken tina ett par dagar, Sedan började jag barka av och avlägsna rötat och löst virke. Med en roterande stålborste i bormaskinen yrde spånen. Jag gillade den struktur som kom fram på det viset. Sen ville jag förstås se hur det såg ut med figuren på stocken. (Ursäktat bildvinkeln – det var trångt

Mer putsande och så var hela projektet i hamn till slut. Och faktiskt i tid. Lastbilen kom och hämtade verket. Först en tur till Stockholm och en mäsas, sedan till slutdestinationen, ett företag i Estland. Formen har jag kvar, så jag kan gjuta ett exemplar till mig själv också. Men, jag måste vila först.

Sensmoralen med denna beskrivning blir Heidenstams: *"Bättre lyss till den stäng som brast, än aldrig spänna en båge"*.

